

Історія України

Урок 30. Дисидентський рух у 1970-1980 р.р..

Історія України В.Власов, С.Кульчицький 11 клас

Домашнє завдання

Параграф 13 ст.113-117 опрацювати

Письмово ст. 117 записати в конспекті

Початковий рівень ст. 117 завдання 3;

Середній рівень ст. 117 завдання 4;

Високий рівень ст.117 завдання 6;

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-opozitsiyniy-ruh-v-ukra-ni-v-60-80-h-rokah-20-st-1276.html>

Львів – У той час, як чеський дисидент Карел Шварценберг змагався за посаду президента Чехії, в Україні пішов у вічність його однодумець, дисидент і політик Михайло Горинь. А за півроку перед ним померла Ірина Калинець – ще один яскравий представник дисидентського руху. Вони не мали державного похорону, на їхніх могилах не виступали урядовці, та і для суспільства їхній відхід пройшов досить непомітно. На відміну від чеських чи польських дисидентів, які прийшли у перші пореволюційні уряди і змінили свої країни докорінно, вплив українських дисидентів на суспільство менш помітний, але не менш важливий.

Рух шістдесятників, серед яких Ліна Костенко, Василь Симоненко, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Микола Вінграновський, Алла Горська, Іван Дзюба, Василь Стус, Михайло Осадчий, Ігор та Ірина Калинці, Михайло і Богдан Горині, Іван Драч, Левко Лук'яненко, переросло в опозиційний дисидентський рух в Україні. Ці люди, а їх було близько тисячі, мешкали у різних містах, на Сході і Заході країни, захищали не тільки українську мову і культуру, вільну думку, слово, але й права людини і нації, відстоювали національне питання.

Більшість дисидентів пройшли арешти, в'язниці і табори, а ті, хто залишився на волі, не служили радянським ідеям. Після звільнення ті дисиденти, котрі вижили, наприкінці 80-х–початку 90-х активно продовжили свою діяльність, створювали партії, частина з них була обрана до парламенту, відроджували незалежну Україну.

Левко Лук'яненко про дисидентство

Дисидент **Левко Лук'яненко** був двічі був засуджений за свою діяльність і позицію. У 1961-му його навіть засудили до страти, а потім покарання замінили 15-річним ув'язненням. Вдруге був заарештований у 1977 і отримав 10 років в'язниці і п'ять років заслання. В Україну Левко Лук'яненко повернувся у січні 1989 року, був обраний народним депутатом, згодом працював послом у Канаді.

Левко Лук'яненко у розмові з Радіо Свобода зауважив, що українським дисидентам, яких він називає націоналістами, на відміну від польських чи чеських, не вдалося докорінно змінити ситуацію у державі, бо вони не мали більшості, у владі залишились комуністи, не було національної свідомості у людей, а ще й самі дисиденти допускались багатьох помилок.

Україна була більше часу під Московією, комуністичною деспотією, ніж Польща чи Чехія

Левко Лук'яненко

«Україна була більше часу під Московією, комуністичною деспотією, ніж Польща чи Чехія. У нас була зміщена національна свідомість, народу прищеплена пасивність, вбита ініціативність. Парламент сформувався з людей без національної свідомості. Верховна Рада виявилась недостатньо ідеалістичною, – каже Лук'яненко. – У Київ після проголошення незалежності перестали їхати люди на підтримку, у Верховній Раді діяв принцип арифметики, чийх більше депутатів, тих і закон проходить. Через брак самовідданості і патріотизму багато пішли до виконавчої влади, дітей треба було влаштувати за кордон, своїх на роботу влаштувати, це і послабило опозиційний рух».

«Українська дисидентська еліта склала тест на зрілість»

Роль дисидентського руху в Україні надзвичайно велика, говорить відомий історик **Ярослав Грицак**. Бо завдяки цим людям відродилась українська незалежність. Вони дебютували у 60-х роках, а результат їхньої роботи було видно наприкінці 80-х.

З одного боку, вони не могли багато зробити, а з другого, зробили багато

Ярослав Грицак

«З одного боку, вони не могли багато зробити, а з другого, зробили багато. Вони переформатували Україну. Це була правдива опозиція. У чому проблема опозиції? Вона настільки сильна, наскільки сильна влада. Чим українська опозиція була інша від чеської чи польської, бо чехи і поляки жили при комуністах, але іншого характеру. Вони були навіть тоді частиною світу, отримували літературу, читали книжки. А українські дисиденти нагадували Робінзонів Крузо, жили на віддаленому острові. Будучи у тяжчій ситуації, робили більше. Українська дисидентська еліта склала тест на зрілість», – наголошує

Ярослав Грицак

Саме шістдесятники-дисиденти наблизили незалежність України, але вони не були настільки впливовими, як, скажімо, у сусідній країні, бо українське суспільство, на відміну від чеського і польського, не потребувало і не вимагало президента-дисидента, на кшталт Гавела чи Валенси, говорить історик.

У нас до влади приходили дисиденти від влади, а не від правдивої опозиції

Ярослав Грицак

«У нас до влади приходили дисиденти від влади, а не від правдивої опозиції. Таким «дисидентом» став Кравчук, Кучма, Ющенко, Тимошенко. У нас слабе громадянське суспільство, хоча воно є. У незалежній Україні дисиденство у нас не знизу, а зверху, тобто від влади», – каже науковець.

«Наша праця мала користь для нації»

Чи не жалкують українські шістдесятники-дисиденти, з огляду на контекст нинішньої ситуації в Україні, що йшли на жертви, ризикували життям, чимало просто загинули, всі втратили здоров'я у в'язницях і на засланні? На це запитання Левко Лук'яненко відповів емоційно.

Патріотичні сили сприяли прискоренню переучування нації, переосмислювання життя

Левко Лук'яненко

«Зовсім недаремно, та ви що... Наша праця має величезну користь для нації. Це період переучування, перевишколення нації, патріотичні сили сприяли прискоренню переучування нації, переосмислювання життя», – наголосив дисидент.

Втім, чимало українських дисидентів після звільнення не прагнули високих посад ані політичної кар'єри. Ці люди з честю і гідністю пішли своїм життєвим шляхом, з тим власним досвідом, який отримали у тюрмах і на засланні, залишившись ідеалістичними дисидентами, не потонувши у прагматичності світу.